

สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชนในจังหวัดพะเยา

Situation of Alcohol Consumption by Community Leaders in Phayao Province

ภวนารถ ลิ้มประเสริฐ¹ และ ธนัช กนกเทศ²

Bhuwanart Limprasert¹ And Thanach Kanokthet²

(Received: January 17 ,2020 ; Accepted: February 26 ,2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชนในจังหวัดพะเยา เก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interviews) บันทึกภาคสนาม และถ่ายภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis) จำแนกข้อมูล และจัดระบบข้อมูลให้เป็นระบบ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่มีความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนรับประทานอาหารเย็นเกือบทุกวัน โดยมีปริมาณการดื่มไม่แน่นอน ตั้งแต่หนึ่งถึงสองแก้วขนาดเล็กไปถึงครึ่งขวดบรรจุเบียร์ (ประมาณ 20 - 375 ซีซี) ขึ้นอยู่บริบทการดื่ม มีโอกาสดื่มทุกครั้งที่ไปร่วมงานจัดเลี้ยงในพื้นที่ รูปแบบการดื่มส่วนใหญ่จะดื่มคนเดียวที่บ้าน นาน ๆ ครั้งจะดื่มกับผู้ที่มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน ในงานเลี้ยงต่าง ๆ ที่ได้รับเชิญจะดื่มกับผู้นำที่มาร่วมงานเลี้ยง สุราชุมชนที่จำหน่ายโดยไม่ปิดอาคารแสดงบปหรือเหล้าเถื่อนเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ขบถดื่มและดื่มเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้มีความเชื่อว่าเป็นยา ช่วยให้เจริญอาหาร คลายปวดเมื่อยจากการทำงาน เลือดลมไหลเวียนดี นอนหลับง่าย การโฆษณาไม่มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการดื่ม สำหรับการควบคุมการดื่มทุกหมู่บ้านมีกฎหรือมาตรการของชุมชน เช่น ห้ามดื่มในงานศพ งานประเพณี วัฒนธรรมมีผลต่อการดื่ม มีการจัดเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำสำคัญ: การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์1, ผู้นำชุมชน2, จังหวัดพะเยา3

Abstract

This research to study alcohol consumption situation of community leaders in Phayao Province. Data were collected by In-depth interviews and analyzed with used to thematic analysis.

The study found that most of the alcoholic beverage frequency before dinner almost daily with the amount of unstable drink. From one to two small glasses to half a bottle of beer (about 20 - 375 cc), depending on the context drink. Have a chance to drink every time to attend a banquet in the area. The Most drinking patterns were drink alone, sometimes to drink with a visitor at home and drink with friend leaders when they were invited at the party. Community spirits sold without stamp duty (no tax) or illegal liqueur are mostly alcoholic drinkers. They have been believing that the drug, appetite, relieve pain from work, good blood circulation and easy sleep for them drink anytime. Advertising does not affect the motivation to drink. For the control of drinking, all village have rules or measures community such as the ban on drinking at funerals. Both of Cultural and traditions have affect drink because all those served alcoholic beverages.

Keywords : alcohol consumption1, community leaders2, Phayao Province3

บทนำ

องค์การอนามัยโลก กำหนดให้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัญหาเร่งด่วนอันดับที่ 2 เป็นต้นเหตุของการเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ มากกว่า 200 ชนิด และการเสียชีวิตของประชากรโลกมากกว่า 3.3 ล้านคนต่อปี สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากรายงานประจำปีขององค์การอนามัยโลกปี 2014 ระบุว่าประเทศไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก

เป็นอันดับที่ 78 ของโลกเฉลี่ย 7.1 ลิตรต่อคน คิดเป็นค่าใช้จ่ายค่าสุราคนละ 509 บาทต่อวัน หรือประมาณ 6,108 บาทต่อปี^(3,33) มีปริมาณการดื่มต่อวันดื่ม 23.8 ต่อลิตรต่อคนต่อปี และมีความชุกผู้ที่มีภาวะจากการดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 4.9 สูงที่สุดในอาเซียน⁽¹⁷⁾ อีกทั้งยังเป็นพฤติกรรมเสี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อสุขภาพ ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มโอกาสในการเกิดโรคและการบาดเจ็บมากกว่า 200 ชนิด⁽²¹⁾ มีโอกาสป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวเนื่องกับการดื่ม

¹ นิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

แอลกอฮอล์มากกว่าผู้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 216 เท่า⁽⁷⁾ ทำให้เกิดโรคมากกว่า 60 โรค⁽¹⁴⁾ จากการรายงานภาระโรคและการบาดเจ็บของประชากรไทยปี 2556 พบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของการสูญเสียปีสุขภาวะในประชากรชายโดยสูงถึงห้าแสนห้าหมื่นปีหรือร้อยละ 8.8⁽²⁴⁾

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อให้เกิดผลกระทบในหลากหลายมิติทั้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น⁽¹⁰⁾ ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง (alcohol's harm to self) หรือผลกระทบทางตรงต่อสุขภาพ เป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของการเกิดอุบัติเหตุจราจรในช่วงเทศกาลสงกรานต์และปีใหม่ในช่วงปี 2558 – 2560 การเกิดอุบัติเหตุจราจรมีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยความสัมพันธ์ในลักษณะที่มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นตามปริมาณการดื่มก่อนขับขี โดยสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุจราจรมากที่สุดคือเมาแล้วขับมากที่สุด และเป็นเหตุที่ทำให้เสียชีวิตลำดับที่สอง การดื่มแล้วขับเป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุและทำให้มีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นสองเท่า⁽⁴⁾ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการบาดเจ็บรุนแรงในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์กับช่วงปกติ โดยในช่วงเทศกาลปีใหม่ เพิ่มขึ้นจากช่วงปี 2.42 เท่า และในช่วงเทศกาลสงกรานต์เพิ่มขึ้นจากช่วงปกติ 2.79 เท่า ผลกระทบแบบเรื้อรังหรือระยะยาว ได้แก่ภาวะการเกิดพิษเฉียบพลัน ระบบทางเดินอาหาร มะเร็ง โรคทางจิตและประสาท และโรคอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยความรุนแรงของโรคมีความสัมพันธ์กับปริมาณการดื่มที่มากขึ้น⁽¹⁰⁾

สำหรับในส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้อื่น (alcohol's harm to other) ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการอธิบายความชอบในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในครอบครัวของผู้ดื่ม พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคลในครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มของบุคคลอื่นที่เป็นสมาชิกในครอบครัว อีกทั้งยังเป็นผลให้เกิดการส่งผ่านพฤติกรรมการดื่มจากรุ่นสู่รุ่น (intergenerational transmission) นอกจากนี้ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการทารุณกรรมต่อเด็กในครอบครัว ทางร่างกาย ร้อยละ 18.1 และทางจิตใจ ร้อยละ 19.2 ส่งผลต่อความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ก่อให้เกิดความ

รุนแรงในสถานที่ปฏิบัติงาน อาทิเช่น การคุกคามและล่วงละเมิดทางเพศ ยังพบว่าผู้ที่ดื่มในระดับอันตรายมากจะสูญเสียผลิตภาพการทำงานมากที่สุด ร้อยละ 13.9 หรือคิดเป็นการขาดงาน 30 วันต่อปี⁽¹⁰⁾ ในส่วนผลกระทบต่อชุมชนหรือสาธารณะ ได้แก่ การกระทำความผิดทางอาญา การดื่มสุราเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการกระทำความผิดคืออาญาต่าง ๆ อาทิเช่น ทำให้เสียทรัพย์สิน ร้อยละ 59.1 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ร้อยละ 34.8 ความผิดต่อร่างกาย ร้อยละ 20.8 ความผิดฐานบุกรุก ร้อยละ 16.1 และความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ร้อยละ 10.5 ความสูญเสียบนท้องถนนเป็นอีกผลกระทบหนึ่ง ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีทัศนคติหลังการดื่มกับสมรรถภาพในการขับรถ คิดว่าตนเองยังสามารถขับรถได้อย่างปลอดภัย ส่งผลให้เป็นสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุอันดับที่ 1 คือเมาสุรา การดื่มแล้วขับเป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุและทำให้มีผู้เสียชีวิตอันดับที่ 1⁽⁴⁾ สำหรับผลกระทบต่อครอบครัว การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง และความรุนแรงในครอบครัว พบว่าครอบครัวที่ดื่มสุรามีโอกาสเกิดความรุนแรงในครอบครัว 3.84 เท่าของครอบครัวที่ไม่ดื่มสุรา⁽¹⁰⁾ ทำให้สัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่ดี บุตรขาดความอบอุ่น ผู้หญิงที่เป็นภรรยาเผชิญกับปัญหาสุขภาพจิต อาจถึงเป็นโรคซึมเศร้า เพราะหัวหน้าครอบครัวติดสุรา⁽¹⁵⁾ ในส่วนผลกระทบต่อรัฐ ก่อให้เกิดภาระของประเทศในการคอยแบกรับค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลการบาดเจ็บจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ค่าใช้จ่ายในการบังคับใช้กฎหมายและการฟ้องร้องคดีความกระบวนยุติธรรม เป็นต้น⁽¹⁰⁾ เป็นต้นทุนทางสังคม (social cost) ที่ดีเป็นมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ในปี 2554 เทียบเท่าร้อยละ 1.08 ของรายได้มวลรวมประชาชาติ⁽⁹⁾

อย่างไรก็ตาม จากปัญหาเหล่านี้หากไม่ดำเนินการควบคุมมากขึ้น อีก 5 ปี นับตั้งแต่ปี 2557 ประเทศไทยมีแนวโน้มการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันดับที่ 56⁽³³⁾ ประกอบกับความชุกสูงสุดของโลกจากปัญหาการใช้สุรา ร้อยละ 19 รวมทั้งยังมีปริมาณการดื่มค่อนข้างสูงที่สุดของอาเซียน 23.8 ลิตรเทียบเท่าแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อคนต่อปี และมีความชุกของผู้ที่มีปัญหาจากการดื่มแอลกอฮอล์ (alcohol use disorder) สูงที่สุดด้วยเช่นกันถึงร้อยละ 49⁽¹⁷⁾

พลวัตพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 4 ปี (2554–2557) พบว่าประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือที่เรียกว่า “นักดื่มปัจจุบัน (Current drinker)” มีจำนวน และความชุกที่เพิ่มขึ้นในทุกกลุ่มวัย โดยประชากรไทย 18,641,720 คน ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 12 เดือนที่ผ่านมา ในจำนวนนี้ร้อยละ 60.1 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นานๆ ครั้ง (occasional drinker) ซึ่งดื่มน้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์และ ร้อยละ 39.9 เป็นนักดื่มประจำ (regular drinker) ซึ่งดื่มตั้งแต่ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ขึ้นไป เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ ประชากรกลุ่มอายุ 15 ถึง 24 ปีส่วนใหญ่ (ร้อยละ 68.1) ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นานๆ ครั้ง ในขณะที่กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 15 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกวัน ประชากรหญิงของไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84) ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นานๆ ครั้ง โดยร้อยละ 30 ดื่มเพียง 1-3 ครั้งต่อปี ในขณะที่ประมาณเกือบครึ่ง (ร้อยละ 45.8) ของประชากรชายดื่มเป็นประจำรวมถึงค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นประมาณ 1.6 เท่า ซึ่งมาจากการดื่มที่ร้านเป็นหลัก สะท้อนให้เห็นว่ากลยุทธ์ของร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการจูงใจผู้ดื่ม ก่อนช่วงมีประสิทธิผล อีกทั้งยังคงมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่คล้ายเดิมในด้านความถี่ของการดื่ม ประเภทของเครื่องดื่มที่นิยมดื่ม สถานที่ซื้อ สถานที่นั่งดื่ม ทว่าเมื่อให้ประเมินการดื่มของตนเอง พบว่านักดื่มมีการดื่มหนักเพิ่มมากขึ้น และการดื่มแอลกอฮอล์บริสุทธิ์มีการปรับตัวสูงขึ้นจาก 7.1 เป็น 7.7 ลิตร แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อหัวประชากรต่อปี ในปี พ.ศ. 2554 และ 2557 ⁽²⁹⁾ ซึ่งจากการสำรวจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือน ผู้ชายเป็นนักดื่มประจำมีอัตราการดื่มสูงกว่าหญิงประมาณ 10 เท่า ⁽¹³⁾ กลุ่มวัยทำงาน 25 - 59 ปี มีอัตราการดื่มมากกว่ากลุ่มวัยอื่น ร้อยละ 38.2 มีความถี่ของการดื่ม ร้อยละ 57.6 เป็นผู้ที่ดื่มสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นผู้ที่ดื่ม 5 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไป ถึงร้อยละ 38.3 ซึ่งในกลุ่มนี้เป็นผู้ที่ดื่มทุกวันสูงถึงร้อยละ 26.2 เบียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่มมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 65.8 สาเหตุสำคัญที่เริ่มดื่มอันดับหนึ่งคือเพื่อเข้าสังคม/การสังสรรค์ ร้อยละ 41.9 ⁽²⁵⁾

ปัจจัยเอื้อที่สำคัญต่อการเข้าถึงของนักดื่มคือการมีโรงงานผลิตสุราในชุมชน จำนวน 3,800 ราย ครั้งหนึ่งอยู่ในภาคเหนือ ⁽³¹⁾ ซึ่งเป็นภาคที่มีความชุกการดื่มสุราสูงสุดของประเทศ ⁽²⁵⁾ พบว่ามีความชุกของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ของนักดื่ม มีสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยภาพรวมของประเทศทุกด้าน ⁽³¹⁾ กล่าวคือผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 3.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 39.2 นักดื่มเพศชายมีสัดส่วนถึงร้อยละ 60.2 และเพศหญิงร้อยละ 19.6 นักดื่มวัยทำงานอายุ 25-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.6 ระดับการศึกษาสูงสุดสายอาชีพมีสัดส่วนสูงที่สุด ร้อยละ 50.3 สำหรับนักดื่มปัจจุบัน คิดเป็น ร้อยละ 39.2 ของประชากรทั้งหมด ส่วนมากมีความถี่ของการดื่ม น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือเป็นการดื่มแบบนานๆ ครั้ง ร้อยละ 22.7 ส่วนผู้ที่เคยดื่มหนักหรือดื่มปริมาณมากในครั้งเดียวคิดเป็นร้อยละ 43.5 ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่มมากที่สุดคือสุราคิดเป็นร้อยละ 66.0 รองลงมาเป็นเบียร์ ร้อยละ 30.9 อีกทั้งสุรายังเป็นเครื่องดื่มที่นิยมมากที่สุดในกลุ่มวัยทำงานอายุ 25-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 67.1 เมื่อพิจารณาจากปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อหัวประชากร พบว่าปริมาณการดื่มใกล้เคียงกับทั้งประเทศ คือ 7.6 ลิตร เทียบกับ 7.7 ลิตร ซึ่งกว่าครึ่งหนึ่งของปริมาณรวมดังกล่าวมาจากสุราขาว คือ 4.5 ลิตร ทั้งนี้กลุ่มนักดื่มวัยทำงานอายุ 25 - 59 ปี มีค่าใช้จ่ายในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ คือ 600.9 บาท ⁽¹²⁾

ในการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในผู้นำชุมชนที่มีวิวัฒนาการตั้งสมัยสุโขทัย อยุธยา ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ได้ทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูเพราะทรงเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด ทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้านขึ้นที่บ้านเกาะ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) โดยให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมือง กำหนดสถาบันกำนันผู้ใหญ่บ้านในปี 2450 นับแต่นั้นมา จึงได้มีการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ตามหัวเมืองต่างๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2540) ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ขึ้นใช้บังคับแทน ⁽²⁾ การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ⁽⁸⁾ ในรอบ 12 เดือน มีการดื่ม ร้อยละ 73.8 การดื่มครั้งแรกอายุน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 51.3 ประเภทของเครื่องดื่มที่เลือกดื่ม

สุราขาว ร้อยละ 54.5 เบียร์ ร้อยละ 51.5 ความถี่ในการบริโภค น้อยกว่า 1–3 วันต่อเดือน ร้อยละ 31.3 ลักษณะการดื่มเฉพาะ ช่วงเทศกาล ร้อยละ 67.5 สถานที่ซื้อร้านขายของชำ ร้อยละ 73.9 แรงงูใจในดื่มสังสรรค์เพื่อนฝูง ร้อยละ 95.7 และจากการศึกษานำร่องโดยการสำรวจของผู้วิจัยในพื้นที่อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา เพื่อแสวงหาข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชนคือผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล เมื่อเดือนพฤษภาคม 2559 โดยเก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชนที่มีอายุระหว่าง 25-60 ปี ที่ครองตำแหน่งและปฏิบัติงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 12 เดือน ในพื้นที่อำเภอแม่ใจ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอัตราความชุกของการดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนสูงสุด ในจังหวัดพะเยา พบว่าผู้นำชุมชนมีความชุกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 75.0⁽¹⁶⁾ เช่นเดียวกันกับการสำรวจพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปี 2554 พบว่าประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เป็นนักดื่มในปัจจุบัน (current drinker) หรือผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่แล้ว ร้อยละ 32.3 โดยกลุ่มวัยทำงาน 25 - 59 ปี มีอัตราการดื่มสูงกว่ากลุ่มอื่น ร้อยละ 38.2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) ขณะเดียวกันในภาคเหนือ พบว่าความชุกมีสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยภาพรวมของประเทศเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือเป็นผู้ดื่มเครื่องดื่ม ร้อยละ 39.2 เพศชายมีสัดส่วนถึงร้อยละ 60.2 อยู่ในกลุ่มวัยทำงานอายุ 25 - 59 ปี ร้อยละ 47.6⁽¹²⁾

จากการสำรวจของพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2554 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าจังหวัดพะเยามีดัชนีคะแนนความเสี่ยงต่อปัญหาแอลกอฮอล์สูงสุด 0.7 จากคะแนนเต็ม 1.0⁽²²⁾ ซึ่งที่ได้จากการวิเคราะห์สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ห้าประเด็น ได้แก่ ความชุกของนักดื่มในประชากรผู้ใหญ่ การเข้าถึงแอลกอฮอล์ในกลุ่มวัยรุ่นหรือความชุกของนักดื่มประชากร 15–19 ปี สัดส่วนนักดื่มประจำทุกสัปดาห์ต่อนักดื่มทั้งหมด สัดส่วนนักดื่มนักดื่มที่มีพฤติกรรมดื่มอย่างหนัก และสัดส่วนนักดื่มที่มีพฤติกรรมดื่มแล้วขับขี่ยานพาหนะภายใน 12 เดือนที่ผ่านมา มีคะแนนรวมจาก 0–1 จากการที่จังหวัดพะเยาค่าดัชนีคะแนนความเสี่ยงต่อปัญหาแอลกอฮอล์สูงสุด หมายความว่ามีความเสี่ยงต่อปัญหาที่มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ⁽³¹⁾ รวมทั้งยังมีสัดส่วน

ของนักดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี ร้อยละ 56.4⁽³²⁾ และมีความชุกในประชากรผู้ใหญ่อายุ 15 ขึ้นไป ร้อยละ 54.0 เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ⁽²⁶⁾ ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่มมากที่สุด ร้อยละ 56.4 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี ได้แก่ สุราเถื่อน สุราพื้นเมือง สุราชุมชน หรือสุราที่ผลิตเองตามบ้านโดยไม่ได้เสียภาษี โดยโอกาสที่ใช้ในการดื่มสุราคือหลังจากเลิกงานกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนบ้าน หรือคนในครอบครัว บางครั้งก็ดื่มเพื่อคลายปวดเมื่อยจากการทำงาน เหตุผลที่นิยมดื่มสุรากลั่นชุมชนเพราะ มีราคาถูกกว่าสุราสีหรือสุราอื่นๆ⁽³²⁾ ประกอบกับการสำรวจสถานการณ์การผลิตจำหน่าย และการดื่มสุราในลักษณะที่ไม่เสียภาษีในพื้นที่จังหวัดพะเยาปี 2556 พบว่าโรงกลั่นสุราชุมชนมากกว่าร้อยละ 94 มีการจำหน่ายในรูปแบบไม่เสียภาษี (ไม่ติดอากรแสตมป์) หรือลักลอบบรรจุขวดพลาสติก ถุงพลาสติก หรือแกลอน (ราคาตั้งแต่ 10–50 บาท ขึ้นอยู่กับปริมาณบรรจุ) โดยเฉพาะในช่วงงานสำคัญ อาทิเช่น งานเลี้ยงขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานศพ มีการจำหน่ายในปริมาณมาก โดยการบรรจุลงในถังน้ำดื่มหรือแกลอนขนาด 20 ลิตร ราคาประมาณ 800 บาท ซึ่งมีราคาถูกกว่าสุรากลั่นชุมชนที่จำหน่ายแบบมีอากรแสตมป์ 2.8 เท่า นอกจากนี้ยังมีการรับสุรากลั่นชุมชนจากอีกหมู่บ้านในตำบลเดียวกันมาจำหน่าย โดยการซื้อแบบไม่มีอากรแสตมป์แล้วนำมาแบ่งขาย⁽¹⁾

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นภาคเหนือตอนบน หรืออนุภูมิภาคล้านนา เป็นพื้นที่ที่ความชุกของนักดื่มสูงสุดในประชากรผู้ใหญ่อายุ 15 ปีขึ้นไป และมีดัชนีคะแนนความเสี่ยงต่อปัญหาแอลกอฮอล์สูงสุดเช่นเดียวกับจังหวัดพะเยาเป็นอันดับที่ 1 ทั้งสองประเด็นเช่นกัน⁽²²⁾⁽²⁶⁾ ดังนั้น การลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มวัยทำงาน 25 - 59 ปี และเป็นกำลังสำคัญในการทำงานเชื่อมประสานภาคีต่างๆ ดูแลทุกข์สุขของราษฎร โดยบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้นำอย่างเป็นทางการ ทำให้มีสถานะและบารมี อันเป็นที่ยอมรับตลอดจนถึงเคารพนับถือจากทุกฝ่ายในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กอปรกับสถานการณ์ของจังหวัดพะเยาที่มีปัจจัยชักนำและส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ การยอมรับการดื่มสุราในชีวิตประจำวันหรือในประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมต่างๆ

ตลอดจนการง่ายต่อการเข้าถึงทั้งเชิงกายภาพ เศรษฐศาสตร์ สังคม อีกทั้งยังขาดความเข้มแข็งของนโยบายควบคุมปัญหา การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันเป็นปัจจัยเอื้อให้ดื่มเพิ่มขึ้น จึงนับว่าเป็นประเด็นสำคัญ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ ที่ศึกษาสถานการณ์ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ ผู้นำชุมชนในจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอัตราการดื่มสูง จากการสำรวจของพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของประชากร เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบในการลดการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชนที่เหมาะสม ภายใต้ทฤษฎี ความสามารถแห่งตน (Self-Efficacy Theory) ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชนในจังหวัดพะเยาซึ่งเป็นพื้นที่ที่มี อัตราการดื่มสูงจากการสำรวจของพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของ ประชากร

วิธีการวิจัย

การศึกษาศาสนาการแก้ปัญหาการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชน ผู้วิจัยมีระบบความเชื่อชี้นำเป็น แบบกระบวนทัศน์เชิงตีความ (Interpretive paradigm) ใช้วิธีการ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในการแสวงหาความรู้ เพื่ออธิบายสถานการณ์ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ ผู้นำชุมชน

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลคือผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน คัดเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria) ประกอบด้วยเป็นผู้นำชุมชนในสนามวิจัยที่มีประสบการณ์ดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ต่ำกว่า 1 ปี เป็นนักดื่มปัจจุบัน ที่มี ความถี่ในการดื่มอย่างน้อยหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์⁽¹³⁾ อนุญาตให้ เก็บข้อมูลได้ มีวิถีชีวิตและอยู่จริงในสนามวิจัย

สนามวิจัยคือ ตำบลแห่งหนึ่งในอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เหตุผลในการสนามวิจัยเป็นพื้นที่ที่มีความ เหมาะสมที่สุดกับสิ่งที่ต้องการศึกษาคือมีความชุกในการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด⁽⁶⁾ รวมทั้งยังเป็นพื้นที่ที่นักวิจัย สามารถปฏิบัติงานในบทบาทนักวิจัยและเข้าถึงข้อมูลได้⁽²⁸⁾

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมี โครงสร้าง (Semi- structured or guided interviews) เครื่อง บันทึกลเสียง และกล้องถ่ายรูป

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล และ ตรวจสอบข้อมูลเพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้อง หรือไม่ แหล่งที่พิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ เวลา ข้อมูลที่ ได้ต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ สถานที่ ข้อมูลต่างสถานที่ จะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งบุคคล ข้อมูลต่างบุคคลที่ให้ข้อมูล จะเหมือนกันหรือไม่ (สุภาวศ์ จันทวานิช, 2553)

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis) จำแนกข้อมูล และจัดระบบข้อมูลให้เป็น ระบบ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

สรุปและอภิปรายผล

1. การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีความถี่ในการดื่มก่อนรับประทานอาหารเช้าทุก วัน

“กินแทบทุกเย็นก่อนกินข้าว แลลงแทบถึงวัน”

“กินถึงวันน้อ บ่าเจ้าบ่าตอนบ่เคยกิน จะกินแต่ บ่าแลงจะอ๊อ ถ้าบ่มีกินเลยยาก

“กินช่วงเย็น มั่นอยู่ ตอนแลงก่อนกินข้าว ก็ นแทบถึงวัน”

“หมั่นอยู่ แต่บ่ได้กินถึงวัน บ่พอติดกัน”

“ถึงวันน้อ กับเปื้อน ไปยะก่าน บ่าแลงต้องกิน”

2. ปริมาณการดื่มแต่ละครั้ง พบว่าผู้นำชุมชนมี ปริมาณการดื่มไม่แน่นอนตั้งแต่หนึ่งถึงสองแก้วขนาดเล็กไป ถึงครึ่งขวดบรรจุเบียร์ (ประมาณ 20 - 375 ซีซี) ขึ้นอยู่กับ สถานะทางอารมณ์ความรู้สึกของผู้นำชุมชนในห้วงเวลาที่ดื่ม

“บ่แน่ อยู่ดีอารมณ์ วันไหนครึ้ม ๆ ก็หนักหน่อย วันไหนบ่มีใจ ก็น้อยน้อย หนักสุดประมาณกึ่งขวดน้ำ (300 ซี ซี)”

“กินประมาณวันละกั๊ก ถึงกึ่งเบน อาจเกินก็มี”

“กินอยู่ดีบ้านกำแปงสองแปง ออกไปข้างนอก จาวบ้านเป็นเลี้ยวสี่ห้าคนขวด”

“กินมอกฮ้ายมอกคิ่บเมาบ่เกินสิบแปง มอกกึ่ง ขวด 500 ซีซีถ้าเป็นเหล้าเถื่อน กั๊กหนึ่งถ้าเป็นเหล้าแดง”

“มอกเมาสิบแปดถึงขวดยูน่อ แต่ถ้าไปก้านไป
งานก่อนแปดสองแปด ก็นไปอู้ก้นไป ก็นเมาขบมีน่อ”

3. โอกาสในการดื่มของผู้นำชุมชน พบว่ามีการดื่มทุก
ครั้งที่ไปร่วมงานเลี้ยงในพื้นที่ โดยเฉพาะงานเลี้ยงรื่นเริง
สังสรรค์แสดงความยินดีต่าง ๆ อาทิ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งาน
แต่งงาน งานเปิดป้ายที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน

“มีก้านมีงาน เขาเป็นผู้นำ บ่กล้ากินนัก อายุปี
น้องจาวบ้านเป็นฝ่อ จ๊าคไ่ก้นไ่เมาไ่ม่วน แต่บ่ไม่กล้า
เป็นผู้นำมานักบ่ดี อีกอย่างเขาขับรถ เมานักขับรอบได้ ถ้า
เป็นงานเลี้ยงไปโดยเพื่อน เพื่อนขับ เหน่งมาอย่างเดียว ก็จะ
ได้กินได้เมาได้”

“มีงานหลากหลายเป็นผู้นำบ่กินบ่ได้เป็นคนของ
จาวบ้าน ขนาดกินข้าวไปแล้ว บ่อยากกิน เป็นตึงเอาเหล้ามา
อ้อกินก่อน”

“ไปก้านไปงาน ตึงมีอ้อกิน แต่บ่มีเกยรื้ออง มี
ก้อกินบ่มีก้อบ่กิน แล้วแต่เจ้าภาพจัด มา ๆ เพี้ย ๆ เขาตึงอ้อ
ผู้ช่วย เอาเหล้าน้อย ๆ คะยั้นกะยออ้อกิน หลังจากนั้นก็ว่าก้น
ไป”

“มีก้านมีงาน ขึ้นเฮือนใหม่ แต่งงาน เจ้าพรหมาบ
เว็น”

“มีก้านมีงาน ถ้ามีงานก็ไ่ก้น อย่างบ้านศพ งาน
รื่นเริง ขึ้นเฮือนใหม่ ตึงบ่พลาด”

“ไปก้านไปงาน อย่างงานแต่ง บ้านใหม่ บ่กิน
เหล้าบ่มี ทุกงานเจ้าภาพเป็นเลี้ยงเป็นเตรียมไว้แล้วแต่จะเลี้ยง
น้อยเลี้ยงนัก บ่มีบ่ไ่ อย่างไปขอสาวซำฮ้าย บ่กินเหล้าจะ
อู้ก้นจะไ่ ขึ้นเฮือนไป เป็นตึงตั้งเหล้า งานบวชยังมี เหล้ามีก
งาน จะมีนักมีน้อย”

4. ผู้นำชุมชนดื่มกับใคร พบว่า การดื่มที่บ้านส่วนใหญ่
ผู้นำชุมชนจะดื่มคนเดียว ส่วนการดื่มในงานเลี้ยงต่าง ๆ
ที่ได้รับเชิญจะดื่มกับผู้ที่มาร่วมงานเลี้ยง

“กินคนเดียวที่บ้าน กินแล้วบ่ชอบออกไปไหน
เมืมนานมีคนอื่นมากินตวย”

“ส่วนมากกินตางนอกก่อน จีร่อก่ายเขาอินกิน
แล้วมาจบที่บ้าน แปดสองแปด”

“ส่วนมากกินคนเดียวอยู่บ้าน บ่ไ่ได้ออกไปตาง
นอกเมืมนานเจ้าหมูมาผ่อง”

“ไปงานเลี้ยง เวลาที่มีก้านมีงานก้านจะอ้อไปขับ
รถอ้อ อย่างงานเกษียณก้านขับต๋าลอื่น”

“กินกับหมูพรคพวก คนมันเกยกิน ตึงอู้ก้น”

“กินตวยหมูผู้นำ หมูผู้ช่วยตึงสองฝ่าย”

“ไปก้านไปงานก็ก้อกินตวยเจ้าหมูเปื้อนผ่อง ไป
ประชุมอบรมก้อกินตวยหมูผู้นำ ก้านัน ป่อหลวง ผู้ช่วยตึง
สองฝ่าย”

5. สาเหตุที่ผู้นำชุมชนดื่ม พบว่าส่วนใหญ่สาเหตุของ
การดื่มเพื่อเข้าสังคม พบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง

“กินเข้าสังคม ยามมีก้านมีงาน ตึงเอาเหล้ามาตึง”

“งานสังคมนัก ไปงานเป็นเฮาบ่กินก้อบ่ได้ เป็น
ผู้นำบ่ไ่มีก้าไ่ ไม่กินเหล้าบ่ไ่ได้ก้าน”

“เป็นค่านิยมเข้ากลุ่มเปื้อนผ่อง ถ้าบ่กินเหล้าบ่มี
เปื้อนผ่อง สังเกตผ่อ จะมีกลุ่มไปไหนมาไหนจะผ่อคนกินกัน
เป็นคนตีสมม่วน เฮฮาปาร์ตี้”

“ไปก้านไปงาน ปะเปื้อนปะผ่องเลี้ยงรุ่น มันตึงกิน
เหล้า มีส่วน เจ้าภาพจัดเลี้ยงอ้อ”

“อย่างบ้านใหม่เป็นเลี้ยงก็กิน ถ้ามีงานบ่กินก็บ่
ม่วนเกยกินมันอู้แล้วกินมันเป็นจะไ่ ปะเปื้อนปะผ่อง คบกัน
กินกันไปอู้ก้นไปมันม่วน”

“พบปะเปื้อนผ่องหมู่เดียวก้นเป็นผ่องตัวผ่อง
อย่างไปเฮาไปบ้านเขาจาวจนเฮากิน เขามาบ้านเฮา เขาจาว
เฮากิน ตอบก้น”

“ไปก้านไปงานธรรมดากับเปื้อนผ่อง กินไปอู้ไป
ปริกษาหรือก้นไป”

6. ประเภทเครื่องดื่มที่ผู้นำชุมชนดื่ม พบว่าส่วนใหญ่
ดื่มสุราชุมชนที่จำหน่ายโดยไม่ปิดอาคารเสตมปีหรือเหล้า
เถื่อน

“ส่วนมากกินเหล้าเถื่อน เหล้าแดงกินแล้วขำ บ่
ไ่ได้ก้านไ่ได้งาน”

“กินเหล้ากลั่นชุมชน ซ้อมมาจากต๋าลไ่กล่เลี้ยง”

“กินเหล้าหมูบ้าน เหล้าต้ม เหล้าเถื่อน”

“ส่วนมากกินเหล้าเถื่อน”

“โดยมากเป็นเหล้าเถื่อน”

7. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ชอบดื่ม พบว่าผู้นำชุมชน
ส่วนใหญ่ชอบดื่มสุราชุมชนที่จำหน่ายโดยไม่ปิดอาคาร
เสตมปีหรือเหล้าเถื่อน

“บ่ชอบเหล้าแดง ชอบกินเหล้าเถื่อน บ่เจ็บหัว”
“กินเหล้าพื้นบ้าน เอาดีคิดว่ามีความปลอดภัย”
“ชอบกินเหล้าป่า เหล้าเถื่อนเฮนี่ ยิ่งเบียร์บ่กิน
เลยกินแล้วก็คึดต้อง เหล้าแดงแล้วแตงาน”

“กินเหล้าเถื่อน ถ้าไปงานกินเหล้าแดง เบียร์มี
ผ่องแต่บ่ค่อยเต้าฮื้อ มันป๋รา กัด กินเหล้ามันง่าย เหล้าเถื่อน
กริบเดียว”

“กินเหล้าเถื่อนเพียว ตบน้ำเย็น”

8. วิธีการได้มาซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าผู้นำ
ชุมชนส่วนใหญ่จัดซื้อด้วยตนเอง และมีบ้างที่มีผู้นำมาให้

“ส่วนมากซื้อกินคนเดียว ส่วนน้อยก็มีคนเอามา
ฮื้อ เวลาในงานมีคนเอามาช่วย”

“ซื้อกินคนเดียวทีละสองหมื่น กินเป็นสอง
เดือน”

“ส่วนมากซื้อกินคนเดียว มีแหล่งของเป็น มาขาย
ส่วนมากเป็นเหล้าเป๊ ซื่อเตรียมไว้ เพื่อต้อนรับเพื่อนมาเฝ้า
หาเตี้ยห้าขวดสิบขวดเก็บไว้เพื่อเจ้าหมู่มา หมั้นสองร้อยสี่สิบ
ปอกินได้”

“ซื้อคนเดียวผ่อง กินตวยคนอื่นก็ผ่าป่าผ่อง”

9. ความเชื่อ พบว่าผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีความเชื่อใน
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นยา
ช่วยให้เจริญอาหาร คลายปวดเมื่อยจากการทำงาน เลือดลม
ไหลเวียนดี นอนหลับง่าย

“กินแล้วหลับดี”

“กินเหล้ากินข้าวตวยกินข้าวร่า เป็นการกระตุ้น”

“ชะกับข้าวไปจ่อยไปตวยกันกันไป”

“มอกน้อยน้อยกินข้าวร่า”

“กินเป็นยา กินแก้แหว กัดหลัง ไล่เลือดไล่ลม
อาการเมื่อยล้าจากการทำงานผ่อนคลาย เลือดลม
กระชุ่มกระชวย หลับดีสุดยอด วันไหนถ้าบ่กินเที่ยงคืนตีหนึ่ง
หลับได้ นอนนิกไปได้ไปเหนือ”

“กินคายเส้นคายเอ็นเจ็บหลังเจ็บแหวหลังยะก้าน
กินแล้วหลับดีลืมหมดหนี้สิน ไม่กิด กินเป็นยาปากหนึ่ง กิน
ข้าวร่าหลับดี บ่กินเหล้าหลับยาก กิดไปชะปะ หนี้หนี้หนี้
ค่าเทอมลูก”

10. การโฆษณาพบว่าไม่มีผลหรือแรงจูงใจต่อการดื่ม
ผู้นำชุมชน

“บ่มีผลหยั่ง บ่ชอบเหล้าหมุ่นั้น”

“บ่มีผล ผู้นำต้องกินเหล้าที่อยู่เกณฑ์ของเขา จะ
ไปกินเหล้าแดงอย่างเป็น ถ้าซื้อเหล้าหงส์สองขวดห้าร้อย เต็ม
แฮมร้อย ได้เหล้าเป็นสองหมื่น”

“บ่มีผลอะหยั่ง เลย ๆ”

“บ่มีผลหยั่ง บ่ได้สนใจ”

“บ่มีผลหยั่ง บ่ได้สนใจโฆษณาหมุ่นั้น”

11. การควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าทุก
หมู่บ้านมีการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน
โดยมีมาตรการหรือกฎของหมู่บ้านห้ามดื่มในวัด งานศพ ลด
การดื่มของประชาชน

“หมู่บ้านมีมาตรการห้ามกินเหล้าในวัด ห้ามเลี้ยง
ในงานศพ เป็นกฎหมู่บ้าน จะลดกินผ่อง ตะกอนตั้งวงกินดื่ม
วัด”

“หมู่บ้านมีมาตรการห้ามกินเหล้าในวัด ปรับ
5,000 บาท เป็นกฎหมู่บ้าน”

“หมู่บ้านมีกฎห้ามกินเหล้าในงานศพ”

“หมู่บ้านมีกฎห้ามกินเหล้าในวัด”

“งานศพห้ามเลี้ยงเหล้า ขึ้นป้ายงานไหนเอาไปติด
แต่เจ้าภาพเป็นมีผ่อง งานอื่นบ่ห้าม”

“กฎหมู่บ้านห้ามเลี้ยงงานศพ กฐิน บ้านใหม่
ห้ามกิน”

12. วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมมีผลต่อการดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่างานประเพณีวัฒนธรรมเกี่ยวข้อง
การเลี้ยงสังสรรค์ พิธีกรรมเลี้ยงผีมีการจัดเลี้ยงเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน แห่ไม้ค้ำ
ต้นโพธิ์ เลี้ยงผีเจ้าที่ ผีเจ้าทุ่งนา ผีปู่ย่า

“งานประเพณีวัฒนธรรมมีเหล้าหมด เอาเหล้า
เป็นตีตั้ง ตั้งแต่เกิดมาก็เห็น สุขัญจั่วควาย ส่งเคราะห์ ข้าว
สลาก เลี้ยงผีเจ้าที่ ผีโต้ง ผีปู่ย่า งานบุญ งานผ้าป่า”

“ขึ้นเฮือนใหม่ แต่งงาน เลี้ยงผี งานหลายอย่าง มี
การเลี้ยงเหล้า บ่มีบ่ได้บ่เป็นกัน เป็นกันสั่มพันกัน”

“ไปก้านไปงาน เจ้าภาพมีการจัดเหล้าให้กิน”

“ไปก้านไปงาน มีเหล้าให้กิน เช่น แห่ไม้ค้ำศรี
ขึ้นเฮือนใหม่ แต่งงาน”

“งานประเพณีมาปะกัน จ่างเอาหล้ามาสู่กัน
ประเพณีปีไหนมีเตื่อ อย่างเลี้ยงผีมีเหล้าด้วยเอาไว้เก็บมัน
เป็นธรรมเนียมมีไก่อมีเหล้า”

“งานป่าเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม หมูนี้ตั้งมี
ตลอดบ่วัน เคี้ยวมาผ่อเป็นเลี้ยงผีปู่ย่าผิฝ่ายขอฝน”

“ภู่งานน่อ”

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชน ส่วนใหญ่จะดื่มก่อนรับประทานอาหารเย็นทุกวัน ปริมาณการดื่มแต่ละครั้งไม่แน่นอนตั้งแต่หนึ่งถึงสองแก้วขนาดเล็กไปถึงครึ่งขวดบรรจุเบียร์ (ประมาณ 20 - 375 ซีซี) ขึ้นอยู่กับสภาวะทางอารมณ์ในห้วงเวลาที่ดื่ม โอกาสดื่มทุกครั้งจะไปร่วมงานเลี้ยงในพื้นที่ โดยเฉพาะงานเลี้ยงรื่นเริงสังสรรค์แสดงความยินดีต่าง ๆ อาทิ งานแต่งงาน งานเปิดป้ายที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน งานประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องการเลี้ยงสังสรรค์ พิธีกรรมเลี้ยงผีมีการจัดเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน แห่ไม้ค้ำตันโพธิ์ เลี้ยงผีเจ้าที่ ผีเจ้าทุ่งนา ผีปู่ย่า ซึ่งรูปแบบการดื่มจะดื่มกับผู้ที่ได้รับเชิญมาร่วมงานเลี้ยง แต่การดื่มคนเดียวจะเป็นที่บ้านของตนเอง สาเหตุของการดื่มคือเพื่อเข้าสังคม พบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ชอบดื่มเป็นสุราชุมชนที่จำหน่ายโดยไม่ปิดอากรแสตมป์ “เหล้าเถื่อน” วิธีการได้มาโดยจัดซื้อด้วยตนเอง และมีบ้างที่มีผู้นำมาให้ โดยมีความเชื่อในการดื่มว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นยาช่วยให้เจริญอาหาร คลายปวดเมื่อยจากการทำงาน เลือดลมไหลเวียนดี นอนหลับง่าย ทั้งนี้ ทุกหมู่บ้านมีการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีมาตรการหรือกฎของหมู่บ้านห้ามดื่มในวัด งานศพ

สรุปและอภิปรายผล

สถานการณ์ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชนในจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอัตราการดื่มสูงจากการสำรวจของพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากร ผู้ให้ข้อมูลทุกคนเพศชาย เป็นนักดื่มปัจจุบัน ส่วนใหญ่ดื่มสุราชุมชนที่จำหน่ายโดยไม่ปิดอากรแสตมป์ “เหล้าเถื่อน” สอดคล้องกันกับสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนจากการสำรวจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่มีความชุกสูงสุด 5 ใน 10 อันดับแรกของประเทศ

และการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุราของประชาชนอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ครั้งที่ 17 เดือนมิถุนายน 2557 โดยในพื้นที่จังหวัดพะเยา มีสัดส่วนของนักดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นอกระบบภาษี ร้อยละ 56.4⁽³²⁾ พบว่านักดื่มปัจจุบัน มีความถี่ในการดื่มสม่ำเสมอร้อยละ 42.4 ส่วนใหญ่ดื่มเหล้า ร้อยละ 57.8⁽²⁵⁾ เช่นเดียวกันกับการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของชุมชนชาวกรีกในสหรัฐอเมริกา พบว่าเพศภาวะส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีความแตกต่างกันยิ่งขึ้น โดยเพศชายดื่มสุราสูงกว่า มีความเสี่ยงและผลกระทบจากการดื่มสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Brown-Rice et al., 2015) มีโอกาสในการดื่มทุกครั้งที่จะไปร่วมงานเลี้ยงในพื้นที่ โดยเฉพาะงานเลี้ยงรื่นเริงสังสรรค์แสดงความยินดีต่าง ๆ งานประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องการเลี้ยงสังสรรค์ พิธีกรรมเลี้ยงผีมีการจัดเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน แห่ไม้ค้ำตันโพธิ์ เลี้ยงผีเจ้าที่ ผีเจ้าทุ่งนา ผีปู่ย่า ต่าง ๆ เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดแทรกเข้าไปในวิถีสังคมวัฒนธรรม มีบทบาทผ่านพิธีกรรม และงานเลี้ยง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมและสนับสนุนทำให้ผู้ดื่มมีทัศนคติเชิงบวกต่อผลลัพธ์ของการดื่ม สอดคล้องกันกับการศึกษาของอาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา ที่พบว่า การดื่มเป็นกลุ่มมีโอกาสดื่มได้เพื่อนคุยในลักษณะสังสรรค์ นำไปสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องงานหรือเรื่องอื่น ๆ นับเป็นประโยชน์ของสุราด้านสังคม อีกทั้งสุรายังเป็นเครื่องดื่มที่แสดงถึงสถานภาพในสังคม การจัดเลี้ยงสุราเป็นการแสดงเศรษฐฐานะของเจ้าภาพงานเลี้ยงต่าง ๆ (อาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา, 2555) และเป็นการดื่มเชิงวัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน ที่เชื่อมโยงกิจกรรม เทศกาลและงานบุญตามวิถีชีวิตที่มีตลอดทั้งปี เป็นปัจจัยหลักของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในพื้นที่ชนบท วัฒนธรรมในชุมชนมีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชน เห็นได้จากบทบาทของสุราในพิธีกรรม และในงานเลี้ยง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลายเป็นส่วนหนึ่งของงานเลี้ยง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมกลายเป็นเครื่องดื่มของมนุษยชาติ⁽¹⁰⁾ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และวัฒนธรรมการดื่มเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต (เกษม เพ็ญภินันท์ ดุษฎี วรรณมธุฎ และปิยะรัตน์ ปันลี, 2555) รวมทั้งการศึกษาในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ที่พบว่า ชุมชนชาวไทย เขมร ส่วย และลาว มีการใช้เครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ในเทศกาล และกิจกรรมต่าง ๆ ในวิถีชีวิตแทบจะตลอดทั้งปี โดยกลุ่มชนชาวไทยให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรมเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก และเห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตเป็นประเพณีดั้งเดิมและจะต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากมีการจัดงานประเพณี ไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก็กลัวถูกนิทาและกลัวว่าไม่มีแขกมาร่วมงาน⁽¹⁰⁾ ในวัฒนธรรมไทยใช้สุราเป็นตัวแทนแห่งความรู้สึกเป็นชายและเสรีภาพในการเคลื่อนที่ของเพศชายผ่านวาทกรรมของการดื่ม “ลูกผู้ชายตัวจริงต้องดื่มสุรา” หรือแสดงอำนาจในที่สาธารณะ⁽¹⁵⁾ เช่นเดียวกันกับการศึกษาในรัฐสิกขิมทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย พบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่บ้านที่ผลิตเองโดยไม่มีการขออนุญาต อันเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมการดื่มที่มีความเข้มแข็งของพื้นที่ (Chakrabarti, A. et al.,2015) และผู้ดื่มสุรามีความเชื่อหรือมุมมองต่อการดื่มสุรามีประโยชน์ เป็นยาเจริญอาหาร ทำให้มีเพื่อนมาก ได้สังคม หายเหนื่อย คลายทุกข์ สอดคล้องกับการศึกษาของเนือแพร์ เล็กเฟื่องฟูที่พบว่าเหตุผลหลักของการเริ่มดื่มเพื่อการสังสรรค์/เข้าสังคม ร้อยละ 62.0⁽¹²⁾ จากรายงานสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยปี 2558 ของศูนย์วิจัยสุรา พบว่านักดื่มปัจจุบันมีทัศนคติต่อการดื่มเป็นปัจจัยเพื่อเข้าสังคม และสร้างคุณค่าตนเอง และการศึกษาในสหรัฐอเมริกาพบว่าความเชื่อด้านสุขภาพ มีส่วนทำให้การดื่มเพิ่มขึ้น (Champion et al.,2015) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ชอบดื่มเป็นสุราชุมชนที่จำหน่ายโดยไม่ปิดอาคารแสดมบี้ “เหล้าเถื่อน” วิธีการได้มาโดยจัดซื้อด้วยตนเอง พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กันกับสถานที่ผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในพื้นที่ที่ความหนาแน่นของสถานที่ผลิต และสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้เกิดความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษาของศูนย์วิจัยปัญหาสุราในปี 2556 พบว่าประเทศไทยมีโรงงานผลิตสุราในชุมชน จำนวน 3,800 ราย ครั้งหนึ่งอยู่ในภาคเหนือ⁽³¹⁾ จากการสำรวจสถานการณ์การผลิตจำหน่ายและการดื่มในจังหวัดพะเยาปี 2556 พบว่าโรงกลั่นสุราชุมชนมากกว่าร้อยละ 94 มีการจำหน่ายในรูปแบบไม่เสียภาษี (ไม่ติดอาคารแสดมบี้) หรือลักลอบบรรจุขวดพลาสติก ถุงพลาสติก หรือแกลอน (ราคาตั้งแต่ 10–50 บาท ขึ้นอยู่กับปริมาณบรรจุ) โดยเฉพาะในช่วงงานสำคัญ อาทิเช่น งานเลี้ยงขึ้นบ้าน

ใหม่ งานแต่งงาน งานศพ มีการจำหน่ายในปริมาณมาก โดยการบรรจุลงในถังน้ำดื่มหรือแกลอนขนาด 20 ลิตร ราคาประมาณ 800 บาท ซึ่งมีราคาถูกกว่าสุรากลั่นชุมชนที่จำหน่ายแบบมีอาคารแสดมบี้ 2.8 เท่า นอกนั้นยังมีการรับสุรากลั่นชุมชนจากอีกหมู่บ้านในตำบลเดียวกันมาจำหน่าย โดยการซื้อแบบไม่มีอาคารแสดมบี้ แล้วนำมาแบ่งขายแบบไม่ติดอาคารแสดมบี้⁽¹⁾ เช่นเดียวกันกับการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในปี 2550 พบว่าความชุกของสถานที่จำหน่ายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ภัทรกร พลพาธรรม, 2554) ในการศึกษาที่สหรัฐอเมริกา ก็พบว่าสภาพทางภูมิศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพิ่มขึ้น (Champion et al.,2015) สำหรับการบังคับใช้กฎหมายทุกหมู่บ้านมีการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีมาตรการหรือกฎของหมู่บ้านห้ามดื่มในวัด งานศพ ควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพียงแต่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในสภาพการบังคับใช้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสถานการณ์ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้นำชุมชนในจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอัตราการดื่มสูงจากการสำรวจของพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากร ควรนำไปสู่การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนถึงรูปแบบปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโอกาสต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนันท์ กนกเทศ ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง จนทำให้บทความมีความสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่ให้ความรัก ความปรารถนาดี และสนับสนุนในการศึกษา ขอคุณภรรยาที่เป็นกำลังใจ และอยู่เคียงข้างกันตลอดมา และเพื่อนการศึกษาหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่เดิมเต็มกำลังใจ และเสริมสร้างพลังให้เสมอ สำหรับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากบทความฉบับนี้ ขอมอบให้แด่พระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- 1.กนิษฐา ไทยกกล้า. สํารวจสถานการณ์การผลิตจำหน่าย และการดื่มสุรากลัษณะที่ไม่เสียภาษีในพื้นที่จังหวัดพะเยา. เชียงใหม่. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2556.
- 2.กรมการปกครอง. คู่มือปฏิบัติงานกํานันผู้ใหญ่บ้าน. โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง กรุงเทพมหานคร. 2559
- 3.กรมประชาสัมพันธ์. ข่าวสารอาเซียน. URL http://www.aseanhai.net/ewt_news.php?nid=1530&filename=index สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2558
- 4.กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. รายงานผลการปฏิบัติงานป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลสงกรานต์ พ.ศ. 2562. URL <http://www.roadsafetythailand.com/> สืบค้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2562
- 5.คณินุช วโรธรรม. พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบด้านสุขภาพของผู้นํารวมชนตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์สาทรณสุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา. 2559.
- 6.จังหวัดพะเยา. สรุปผลงานประจำปี 2558. มปป. 2558.
- 7.ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน และคณะ. การศึกษาผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านสุขภาพในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย. 2550. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://cas.or.th/publication>
- 8.ทิวารณ สกุลจันทร์. ทศนคติต่องานบุญปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปลอดการพนัน อำเภอขามน้อย จังหวัดศรีสะเกษ. 2554. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก www.google.co.th/?gws_rd
- 9.ธันนัท โกมลไพศาล. การศึกษาต้นทุนผลกระทบทางสังคมจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. 2558
- 10.นพพล วิทย์วรพงศ์ และคณะ. ทศวรรษศูนย์วิจัยปัญหาสุรา: สถานะความรู้เพื่อการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. โรงพิมพ์เดือนตุลา กรุงเทพมหานคร 2557.
- 11.นวลน้อย ตรีรัตน์. เรื่องเล่าก้าว 10: งานวิจัยคํารอบศตวรรษแห่งการเรียนรู้และการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อลดปัญหาแอลกอฮอล์ในสังคมไทย. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.). กรุงเทพมหานคร. 2557.
- 12.เนื่อเพร เล็กเพื่องฟูและคณะ. สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภาคเหนือ 2558. เข้าถึงได้จาก <http://cas.or.th/publication/>
- 13.เนื่อเพร เล็กเพื่องฟูและคณะ. เหล้า/ความจริง รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยประจำปี พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยสุรา (ศวส.). 2559.
- 14.บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ. วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย. ศูนย์วิจัยสุรา (ศวส.). กรุงเทพมหานคร. 2551.
- 15.ไพนุสย เสงสุวรรณ และคณะ. กำกิดแม่ญิง: ขุมชนลํานกกับการจัดการสุรา. ห้างหุ้นส่วนสามัญมิ่งศรีเอชัน กรุงเทพมหานคร. 2559.
- 16.ภูวนารถ ลิมประเสริฐ. การสำรวจความชุกในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้นํารวมชน. 2559
- 17.สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. สุขภาพคนไทย 2558 : อุบายสุขภาพ: เมื่อสุขภาพกลายเป็นสินค้า ยาคือเครื่องมือแสวงหากําไร. บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร. 2558.
- 18.สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. 2554. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://www.hsri.or.th/researcher/media/issue/detail/4621>
- 19.สนั่น ธรรมธิ. ประเพณี พิธีกรรม การทํานาโบราณลํานา เชียงใหม่ สุเทพการพิมพ์ เชียงใหม่. 2556.
- 20.สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 27 เรื่องที่ 6 (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=27&chap=6&page=127-6-infodetail02.html>
- 21.สาวิตริ อัยณงกรณ์รัชย์. ปัญหาและความผิดปกติจากการดื่มสุรา ความสำคัญและการดูแลรักษาในประเทศไทย. สหมิตรพัฒนาการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร. 2557.
- 22.สุรศักดิ์ โชยสงศ์ กัณณพนธ์ กักกิดเศรษฐกุล และทักษพล ธรรมรังสี. รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายจังหวัด พ.ศ. 2554. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา นนทบุรี. 2556.
- 23.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. “บ้านสันกวัน” หมู่บ้านต้นแบบปลอดเหล้า. 2560. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/37690>
- 24.สำนักพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. รายงานภาระโรคและการบาดเจ็บของประชากรไทย พ.ศ. 2556. สำนักพิมพ์ บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็ม จำกัด. นนทบุรี. 2558.

- 25.สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2557. การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2557 (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/smokePocket57.pdf>
- 26.สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2554. สำนักงานสถิติแห่งชาติ นนทบุรี, 2555.
- 27.สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. สรุปสถิติที่สำคัญ พ.ศ. 2559 STATISTICAL THAILAND 2016. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ นนทบุรี, 2559.
- 28.ศิริพร จิรวัดนุกูล. การวิจัยเชิงคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ. วิทยพัฒน์ กรุงเทพมหานคร, 2562.
- 29.ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.). จุลสารเรื่องหลัก ฉบับที่ 3 เดือนกุมภาพันธ์ 2559 โครงการวิจัยสุรากลั่นเนื้อตอนบน : การควบคุมของท้องถิ่นในมุมมองสตรีนิยม (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก [www.cas.or.th file:///C:/Users/dell/Downloads/ebookNewsletter-3-ShowforChange1%20\(1\).pdf](http://www.cas.or.th/file:///C:/Users/dell/Downloads/ebookNewsletter-3-ShowforChange1%20(1).pdf)
- 30.ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.). รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทยปี 2556. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) กรุงเทพมหานคร, 2557.
- 31.ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.). สถานการณ์ด้านการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทยปี 2556. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) นนทบุรี, 2556.
- 32.ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.). รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายจังหวัดปี 2554. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) กรุงเทพมหานคร, 2555.
33. World Health Organization. Global status report on alcohol and health 2014. URL https://www.who.int/substance_abuse/publications/global_alcohol_report/msb_gsr_2014_1.pdf สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2559